

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Oktawian Nawrot (sprawozdawca)

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi A. R. i M. R.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie
o sygn. VII AGa 929/20,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 13 marca 2024 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

A.R. i M.R. (dalej: „skarżący” albo „powodowie”), zastępowani przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, pismem z 9 stycznia 2024 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego: 19 stycznia 2024 r.), powołując się na art. 2 ust. 1, art. 3 ust. 5, art. 5 ust. 1 i art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „u.s.p.p.”) wnieśli o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. VII AGa 929/20 nastąpiło naruszenie prawa powodów do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki;
2. przyznanie powodom solidarnie od Skarbu Państwa kwoty 10 000 zł, a w przypadku gdyby Sąd uznał, że nie zachodzą podstawy do przyznania kwoty w powyższej wysokości, o przyznanie kwoty 5000 zł.

W uzasadnieniu skargi pełnomocnik powodów podniósł w szczególności, że postępowanie przed sądem I instancji zostało wszczęte pozwem z 1 sierpnia 2013 r. i zakończone wyrokiem z 20 września 2020 r., a więc trwało siedem lat. W tym czasie dwukrotnie zachodziła konieczność aktualizacji opinii biegłych. Postępowanie to uległo przedłużeniu również na skutek działań pozwanego.

Pozwany 19 października 2020 r. wniósł apelację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Do chwili obecnej postępowanie apelacyjne nie zostało zakończone, a czynności procesowe doprowadziły do stanu, w którym Sąd nie dysponuje aktualnymi opiniami biegłych umożliwiającymi rozstrzygnięcie sporu.

Pełnomocnik powodów przedstawił w zarysie przebieg postępowania przed Sądem II instancji. Wskazał, że na pierwszym terminie rozprawy 24 sierpnia 2021 r. Sąd Apelacyjny wydał postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości, chociaż dowód taki został przeprowadzony w postępowaniu przed Sądem I instancji. Zgodnie z postanowieniem biegły miał sporządzić opinię w terminie 60 dni, czyli do 24 października 2021 r. Ponieważ biegły zamiast opinii składał kolejne wnioski o przedłużenie terminu jej sporządzenia, Sąd trzykrotnie wyznaczał termin na nowo. Ostatecznie opinia została sporządzona 25 stycznia 2022 r. i doręczona stronom 2 marca 2022 r. Powodowie zgłosili zarzuty do opinii oraz wnioski dowodowe w piśmie z 8 kwietnia 2022 r.

Na 17 sierpnia 2022 r. został wyznaczony termin rozprawy, która została zdjęta z wokandy w związku z wnioskiem powodów o wyłączenie sędziego. Postępowanie w sprawie wyłączenia zostało zakończone 28 września 2023 r. Kolejny termin rozprawy został wyznaczony na 10 stycznia 2024 r.

Pełnomocnik powodów podniósł, że ze względu na niepodejmowanie przez Sąd czynności procesowych utraciła aktualność opinia sporządzona przez biegłego,

a także wszystkie opinie sporządzane przez biegłych w toku postępowania przed Sądem I instancji. Zarzucił, że Sąd nie rozpoznał wniosków dowodowych zawartych w piśmie z 8 kwietnia 2022 r.

Pełnomocnik powodów podkreślił, że pomimo trwającego ponad 10 lat postępowania i upływu 4 lat od wydania korzystnego dla nich wyroku, powodowie nie doczekali się prawomocnego rozstrzygnięcia. Prowadzenie postępowania dowodowego przed Sądem II instancji doprowadziło do utraty mocy obowiązującej dotychczasowych opinii, oznaczające konieczność ponownego przeprowadzenia dowodów i dalszego przedłużenia postępowania.

Wysokość żądanej kwoty 5000 zł została uzasadniona jako iloczyn minimalnej kwoty 500 zł, która może być przyznana za każdy rok postępowania według art. 12 ust. 4 u.s.p.p., oraz liczby 10 lat trwania postępowania w przedmiotowej sprawie. Z kolei zasadność przyznania kwoty 10 000 zł ma wynikać z faktu prowadzenia postępowania przez czas ponad 10 lat i braku po stronie powodów jakichkolwiek działań skutkujących przedłużaniem postępowania.

W piśmie z 5 marca 2024 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi. Uzasadniając powyższy wniosek przedstawił przebieg postępowania w sprawie.

Wyrokiem z 21 września 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego Przedsiębiorstwa Państwowego „P.” w W. na rzecz skarżących kwotę 131 217,62 zł wraz z odsetkami ustawowymi oraz umorzył postępowanie w zakresie kwoty 268 782,28 zł.

W dniu 20 października 2020 r. do Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynęła apelacja pozwanego. Zarządzeniem z 18 listopada 2020 r. sprawę wpisano do repertorium, nadano sygnaturę akt VII AGa 929/20 oraz skierowano do losowania sędziego referenta. Do rozpoznania sprawy wylosowany został sędzia SSA X.Y.. W dniu 8 marca 2021 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęła odpowiedź na apelację skarżących. Zarządzeniem z dnia 25 czerwca 2021 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 24 sierpnia 2021 r. Na rozprawie Sąd postanowił dopuścić dowód z opinii biegłego ds. wyceny nieruchomości na

okoliczność ustalenia zmniejszenia wartości nieruchomości będącej własnością powodów.

Następnie 3 września 2021 r. Sąd przesłał biegłemu akta sprawy w celu opracowania opinii w terminie 60 dni. Pismami z 5 listopada 2021 r., z 13 grudnia 2021 r. oraz z 13 stycznia 2022 r. biegły zwracał się do Sądu z prośbą o przedłużenie terminu sporządzenia opinii w sprawie kolejno do 15 grudnia 2021 r., do 15 stycznia 2022 r., a ostatecznie do 31 stycznia 2022 r. Opinia wpłynęła do Sądu 31 stycznia 2022 r.

W dniu 7 kwietnia 2022 r. do Sądu wpłynęło stanowisko pozwanego dotyczące opinii biegłego. Pismem procesowym z 8 kwietnia 2022 r. pełnomocnik skarżących wniósł o pominięcie opinii biegłego z uwagi na zawarte w niej błędy i brak zastosowania metodologii przeprowadzonej oceny, a w konsekwencji wadliwej konkluzji co do braku obniżenia wartości nieruchomości położonej przy ul. [...] w W.. Jednocześnie skarżący wnieśli o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego K. T..

Pismem z 13 kwietnia 2022 r. pełnomocnik skarżących wniósł o niewyznaczanie rozpraw w terminie od 27 kwietnia 2022 r. do 10 maja 2022 r. w związku z wyjazdem służbowym. Zarządzeniem z dnia 3 czerwca 2022 r. rozprawę w sprawie skarżących wyznaczono na 17 sierpnia 2022 r.

Pismem z 5 sierpnia 2022 r. skarżący wnieśli o wyłączenie SSA X.Y. od udziału w ich sprawie. Do rozpoznania wniosku powodów wyznaczona została SSA X.Y.1.

W dniu 10 sierpnia 2022 r. do Sądu wpłynął wniosek pełnomocnika skarżących o zniesienie terminu rozprawy. Postanowieniem z 12 sierpnia 2022 r. Sąd Apelacyjny wniosek skarżących przekazał do Sądu Najwyższego - Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Zarządzeniem z 12 sierpnia 2022 r. odwołano termin rozprawy wyznaczonej na 17 sierpnia 2022 r. Postanowieniem Sądu Najwyższego z 15 marca 2023 r., I NWW 208/22, pozostawiono wniosek Skarżących bez rozpoznania. Następnie 28 kwietnia 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęło pismo pełnomocnika skarżących z wnioskiem o merytoryczne rozpoznanie wniosku. Postanowieniem z 14 czerwca 2023 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek powodów o wyłączenie SSA X.Y..

W dniu 26 lipca 2023 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęło zażalenie na postanowienie o oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego. Zarządzeniem z 23 września 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zdecydował o rozpoznaniu sprawy skarżących w składzie 3-osobowym. Postanowieniem z 28 września 2023 r. zażalenie skarżących zostało oddalone.

Zarządzeniem z 7 grudnia 2023 r. wyznaczono termin rozprawy na 10 stycznia 2024 r. Zarządzeniem z 12 stycznia 2024 r. kolejny termin rozprawy wyznaczono na 29 stycznia 2024 r. Postanowieniem z 16 lutego 2024 r. skazano biegłego A. Z. na grzywnę z uwagi na brak jego stawiennictwa na rozprawie 10 stycznia 2024 r. i konieczność wyznaczenia kolejnego terminu. Na rozprawie 29 stycznia 2024 r. Sąd postanowił określić pełnomocnikowi powodów termin 7 dni na złożenie listy pytań i zastrzeżeń do biegłego, a następnie przedstawić akta biegłemu w celu sporządzenia opinii uzupełniającej.

Prezes Sądu Apelacyjnego podniósł, że Sąd II instancji wykonywał przewidziane procedurą cywilną niezbędne czynności w sposób, któremu nie można przypisać zarzutu przewlekłości. Stwierdził, że czynności związane z prowadzeniem sprawy były wykonane niezwłocznie oraz w normalnym toku czynności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W myśl art. 2 ust. 2 u.s.p.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny

dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie przyjmuje się, że pod pojęciem tym należy rozumieć wielomiesięczną bezczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodejmowaniu czynności (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20). W odniesieniu do postępowania apelacyjnego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 6 września 2019 r., I NSP 74/19; z 31 października 2019 r., I NSP 134/19; z 19 grudnia 2019 r., I NSP 173/19).

Odnosząc powyższe przepisy i orzecznictwo do okoliczności rozpoznawanej sprawy należy zauważyć, że w postępowaniu z udziałem skarżących Sąd Apelacyjny systematycznie podejmuje czynności procesowe zmierzające do merytorycznego, prawomocnego rozstrzygnięcia. Z akt sprawy nie wynika, aby w postępowaniu tym występowały okresy bezczynności, w których Sąd nie podejmował czynności procesowych przez czas dłuższy niż typowy, związany z przyjętym trybem procedowania. Czas trwania przedmiotowego postępowania wynika przede wszystkim z konieczności ustalenia stanu faktycznego na podstawie opinii biegłych oraz dużej aktywności stron postępowania, dotyczącej również tych opinii, polegającej między innymi na ich kwestionowaniu, zgłaszaniu zastrzeżeń oraz dodatkowych wniosków dowodowych.

Z przedstawionego przez skarżących oraz uczestnika postępowania przebiegu czynności procesowych, który znajduje potwierdzenie w aktach sprawy,

wynika również, że istotny wpływ na czas rozpoznania sprawy miały czynności związane z wnioskiem o wyłączenie sędziego sprawozdawcy, złożonym przez skarżących. Należy zwrócić uwagę, że rozpoznanie tego wniosku trwało od jego wniesienia 5 sierpnia 2022 r. do prawomocnego oddalenia zażalenia powodów 28 września 2023 r., a więc przez okres ponad roku. Nie można przy tym stwierdzić beczynności Sądu, ponieważ w celu rozpoznania wniosku podejmowano liczne czynności procesowe, obejmujące również przekazanie sprawy, zgodnie z obowiązującymi przepisami, do Sądu Najwyższego.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie została zatem spełniona, wskazana w powołanym wyżej orzecznictwie, przesłanka wielomiesięcznej beczynności Sądu. Można natomiast stwierdzić szczególną zawilość sprawy, o której jest mowa w art. 2 ust. 2 u.s.p.p., związaną z ustaleniem okoliczności faktycznych stanowiących podstawę dochodzonych roszczeń. Odnotować też należy, wymienione w treści wskazanego przepisu kryterium zachowania stron, polegające w rozpoznawanej sprawie na podejmowaniu licznych czynności procesowych, przekładających się jednoznacznie na czas trwania postępowania. Pomimo, że aktywność procesowa stron stanowi wyraz ich ustawowych uprawnień, zgodnie z ustawą jest brana pod uwagę przy ustalaniu czy w sprawie zaistniał stan przewlekłości postępowania. Biorąc pod uwagę przytoczone wyżej okoliczności, wobec przedstawionych przepisów i orzecznictwa, nie można stwierdzić, aby w rozpoznawanej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, zaś Sąd Apelacyjny dopuścił się beczynności.

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. oddalił skargę.

[a]

[SOP]